

140812

Pressmeddelande angående likabehandlingsarbetet i skolor i Uppsala kommun

BOiU har arbetat med att motverka mobbning och främja likabehandling i skolor i Uppsala i många år. Under hösten 2013 och våren 2014 har vi gjort en omfattande kartläggning av både fristående och kommunala grund- och gymnasieskolors likabehandlingsarbete. Vi har främst gått igenom skolornas likabehandlingsplaner, men även meddelat rektorerna om detta, och på så vis fått mer information än det som går att läsa sig till vid första anblicken.

Tillgänglighet av planerna

En av frågorna vi har ställt oss i undersökningen handlar om tillgänglighet av likabehandlingsplanen, om den finns på skolornas hemsidor eller går att få mailad till sig vid förfrågan. Vår tanke här är att det i sig är viktigt att kunna ta reda på hur det arbetas med frågorna, både för de elever och föräldrar som finns i skolan, och för de som är i begrepp att välja skola. Denna plan är ju ett sätt att kunna bedöma hur möjligheten till trygg miljö och arbetsro ser ut.

Att få tag i planerna utgör ju också själva grunden för undersökningen men visade sig tyvärr inte vara alldeles enkelt. I flera fall lades planen upp efter att vi ställt frågan, dessa har dock räknats som att den finns på hemsidan. Många planer har vi fått jaga under lång tid. Trots detta har vi i några fall fått ge upp och har inte alls fått tag på någon plan från ett par skolor. Detta gäller för två fristående grundskolor, en kommunal gymnasieskola och tre fristående gymnasieskolor. Dessa drar förstas ner procenten i redovisningarna nedan.

Skolor som hade plan på hemsidan	Antal	Procent
Grundskolor, kommunala	47	86
, fristående	18	90
Gymnasieskolor, kommunala	8	80
, fristående	4	31

Är planen aktuell och gällande?

En bra likabehandlingsplan behöver vara aktuell, delvis eftersom den ska bygga på en kartläggning i skolan. Även här finns stora brister i skolorna. Att ha en plan som är flera år gammal blir mer av ögontjäneri än att den har någon funktion. Planen ska, enligt skollagen, revideras varje år.

Skolor som hade en aktuell, gällande plan	Antal	Procent
Grundskolor, kommunala	22	41
, fristående	14	70
Gymnasieskolor, kommunala	5	50
, fristående	9	70

Kunskapsnivå i planen

I planerna har det också syntts vilken kunskapsnivå skolan ligger på i fråga om likabehandlingsarbetet, delvis utifrån vilka begrepp de använder. Flera skolor använder ordet funktionshinder istället för funktionsnedsättning. Idag syftar funktionshinder istället på den miljö eller omständigheter som försvårar för en person med funktionsnedsättning att ta sig fram eller inkluderas utifrån sina förutsättningar. Mellan 20-45% av skolorna har inte redovisat alla sju diskrimineringsgrunderna (något som har varit gällande lag i fem år nu).

Rätt innehåll?

Vi har utöver detta granskat om planerna innehåller alla de moment som återfinns i Skolverkets allmänna råd om Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Uppsala kommuns Vård och bildning har införlivat dessa moment i en mall som alla kommunala verksamheter, från förskola till gymnasium, förväntades använda före utgången av 2013. Totalt är det åtta moment eller rubriker (men måste förstås inte vara i form av rubriker) som skall finnas med i en fullgod plan. Dessa är:

- Utvärdering av föregående
- Barns och/eller elevers deltagande i arbetet med planen
- Främjande arbete
- Förebyggande arbete
- Rutiner för att upptäcka diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling
- Åtgärdande arbete
- Förankring, hur görs planen känd
- Planering för uppföljning och utvärdering

Skolor som hade alla moment i sin plan	Antal	Procent
Grundskolor, kommunala	31	55
, fristående	3	22
Gymnasieskolor, kommunala	2	20
, fristående	9	70

Vilka moment som saknas skiljer sig åt i de olika kategorierna. Utvärdering och elevers deltagande i arbetet liksom rutiner för att upptäcka var några som många skolor missat.

Elevversioner

En del skolor har valt att göra elevversioner av sina planer, för att öka tillgängligheten för eleverna. Andra har istället inkluderat eleverna på andra sätt i arbetet med att ta fram planerna

Utbildning

Många planer redovisar utbildningsinsatser för personalen, dock av väldigt skiftande nivå. Allt från att några i personalen gått på en utbildningsdag, till att hela personalen fått utbildning genom DU – Diskrimineringsbyrån Uppsala i form av PraLin. På Ekebygymnasiet där de använt sig av PraLin uppger både rektor och personal att det fått stor betydelse för likabehandlingsarbetet, och det syntes också tydligt i den höga kvaliteten på deras likabehandlingsplan.

BOiUs synpunkter utifrån kartläggningen

Det har funnits stora brister i nivån på likabehandlingsplanerna i skolorna i Uppsala. Diskrimineringsbyrån i Uppsala, DU, gjorde 2008 en granskning av likabehandlingsplanerna i grundskolor i Uppsala kommun, *Ännu en dammsamlare till bokhyllan?* Deras slutsats där var att endast 3 av de 57 planerna kunde anses uppfylla lagens krav. Lyckligtvis har det skett en del arbete med detta sedan dess. Idag finns 75 grundskolor i kommunen, och utav dessa hade 34 stycken rätt innehåll. Vi kan dock nu konstatera att kommunens skolor inte är i mål än. Ambitionen måste naturligtvis vara att 100 % av skolorna har en aktuell plan, där elever (och helst också föräldrar/vårdnadshavare) har medverkat och som innehåller såväl utvärdering, kartläggning, främjande och förebyggande som åtgärdande insatser. Att endast 40 % av de kommunala grundskolorna har en aktuell, gällande plan, och att bara cirka 55 % hade fullgott innehåll utifrån Skolverkets direktiv är inte ett tillräckligt resultat. Och

för de fristående grundskolorna och för de kommunala gymnasieskolorna ser det ännu värre ut, endast cirka 20 % av dessa har alla moment med. De fristående gymnasieskolorna ger en annan bild. Tre skolor har inte haft någon tillgänglig plan alls, men de resterande sju är aktuella, har alla med alla moment och alla diskrimineringsgrunder.

Barnombudsmannen i Uppsala har under hela sin 25-åriga verksamhetstid arbetat med likabehandlingsfrågan. Sen drygt ett år tillbaka har vi tryckt på kommunen att de behöver ta ett mer kraftfullt grepp kring detta, t ex genom att erbjuda kontinuerlig och adekvat utbildning till skolornas personal. Det räcker inte att förvänta sig att rektorn ska hinna med detta också, när vi nu i så många år har sett bevis på att alltför många skolor inte har klarat av detta uppdrag.

Vi ser positivt på att Vård och bildning tog fram en mall för förskolor och skolor att följa. Det syns också genomgående ett betydligt bättre resultat hos de skolor som använde den nya mallen, de skolorna som inte gör det missade flera viktiga punkter med mellan 30-60 %. Att endast 34,5 % av de kommunala grundskolorna och 20 % av de kommunala gymnasieskolorna verkligen använde mallen som de uppmanats att ha, visar dock på brister här.

För ytterligare kommentarer, kontakta gärna:

Lisa Skiöld, verksamhetschef på Barnombudsmannen i Uppsala

018-694499 eller 0739-570379, lisa.skiold@boiu.se